

34/2019. (V.08.) OBH határozat

az Országos Bírósági Hivatal elnöke tiszttségétől való megfosztásának indítványozásáról

Az Országos Bírói Tanács indítványozza az Országgyűlésnél dr. Handó Tünde, az Országos Bírósági Hivatal elnökének tiszttségétől való megfosztását.

INDOKOLÁS

1. JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam.

Az Alaptörvény 25. Cikkének (5) és (6) bekezdése alapján a rendes bíróságok igazgatásának központi feladatait az Országos Bírósági Hivatal elnöke (a továbbiakban: OBH elnöke) látja el, akit a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választ kétharmados többséggel 9 évre. Feladatait a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban Bszi.) 76. §-a sorolja fel.

Az Alaptörvény 25. Cikkének (5) bekezdése szerint az Országos Bírói Tanács (a továbbiakban: OBH) felügyeli a rendes bíróságok központi igazgatását. Tagja a testületnek a Kúria ugyancsak 9 évre választott elnöke, további tagjait pedig a bírák választják maguk közül 6 évre. Az OBH feladatait a Bszi. 103. §-a sorolja fel, kiemelve elsőként általános felügyeleti jogkörét: „ellenőrzi az OBH elnökének központi igazgatási tevékenységét, és szükség esetén az OBH elnöke felé jelzéssel él”.

Dr. Handó Tündét az Országgyűlés 92/2011 (XII.14.) számú határozatával 2012. január 1-jétől kilenc évre az OBH elnökévé megválasztotta.

Az Alaptörvény 28. Cikke értelmében a „bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumbát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló

javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.” Ez az értelmezési keret Magyarország Alaptörvényének hetedik módosításához írt indokolás szerint nemcsak a bíróságok, hanem minden közhatalmi szerv jogértelmezésére irányadó.

A Bszi. általános indokolása szerint a 2012-ben bevezetett igazságügyi igazgatási modellel „egy operatív, a problémákra azonnal reagálni tudó igazgatási vezetés állhat fel; az erős jogosítványokkal rendelkező OBH elnöke és a közvetlen irányítása alatt álló OBH. Az OBH elnöke sem működik azonban kontroll nélkül, mert az Országgyűlés elmozdíthatja tisztségéből (a köztársasági elnök, vagy az OBT indítványára) és felette véleményező és figyelemfelhívó jogkört gyakorol az OBT.”

A Bszi. 74. § (1) bekezdése értelmében tisztségtől való megfosztással szűnik meg az OBH elnöke megbízatása, „ha az OBH elnöke neki felróható okból 90 napon túlmenően nem tesz eleget megbízatásából eredő feladatainak, továbbá ha valamely cselekménye, magatartása vagy mulasztása miatt a tisztségére méltatlanná vált.” A tisztségtől való megfosztást a köztársasági elnök vagy az OBT a tagjai kétharmadának szavazatával meghozott határozatával indítványozza az Országgyűlésnél. A (2) bekezdés szerint a tisztségtől való megfosztást „az (1) bekezdésben foglaltak szerinti indítvány megtételére jogosult, az arra alapot adó ok vizsgálatát követően – az okok részletes kifejtésével, és az azok alapjául szolgáló iratok egyidejű csatolásával – indítványozhatja.”

2. AZ OBT ÁLTAL LEFOLYTATOTT VIZSGÁLATOK MEGÁLLAPÍTÁSAI

2.1. A 2017. január 1. és 2018. február 5. napja közötti időszak:

A Fővárosi Törvényszék és a Győri Ítéltábla összbírói értekezleteinek kezdeményezésére az OBT 2018. február 22. napján eseti bizottságot állított fel az OBH elnökének a bírói és a bírósági vezetői pályázatok eredménytelenné nyilvánítási és kirendelési gyakorlatának vizsgálatára. Az eseti bizottság áttekintette a 2017. január 1-től 2018. február 5-ig terjedő időszakban meghozott OBH elnöki döntéseket, amelyről jelentést készített *(a továbbiakban: 1. számú jelentés)*. A jelentésre az OBH elnöke észrevételt nem tett. Az OBT az 1. számú jelentést 2018. május 2-án elfogadta, és az abban foglaltak alapján az 59/2018. (V.02.) OBT és a 60/2018. (V. 02.) OBT határozatokban megválaszolta a Győri Ítéltábla és a Fővárosi Törvényszék bírái által feltett kérdéseket.

Az 1. számú jelentés alapján az OBTH 2018. május 2-án az OBH elnökének tevékenységével kapcsolatosan a következő megállapításokat tette:

- 2.1.1. Az OBH elnöke 2017. január 1. és 2018. február 5. között számos bírósági vezetői pályázat eredménytelenné nyilvánításakor elmulasztotta megfelelően megindokolni döntését, ezzel megsértette a Bszi. 77. § (2) bekezdését és a Bszi. 132. § (4) bekezdésében írtakat. *[1. számú jelentés 25-28. oldala]*
- 2.1.2. Az OBH elnöke 2017. január 1. és 2018. február 5. között több bírói pályázatot nyilvánított – részben megalapozatlanul, részben indokolás nélkül – eredménytelenné, ezzel megsértette a Bszi. 77. § (2) bekezdését, valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 20. § (1) bekezdésében írtakat *[1. számú jelentés 29-35. oldala]*
- 2.1.3. Az OBH elnöke azon gyakorlatával, hogy 2016. és 2017. évben nem az ügyteher egyenletes elosztásának biztosítására vagy a bíró szakmai fejlődése érdekében döntött másik bíróságra történő kirendelésekről, hanem ténylegesen a vezető feladatok ellátása céljából rendelt ki bírókat, megsértette a Bjt. 31. § (2) bekezdésében foglaltakat. *[1. számú jelentés 21-25. oldala]*
- 2.1.4. Az OBH elnöke azon gyakorlatával, hogy egy vezetői pályázat másodszori eredménytelenné nyilvánítását követően a vezető megbízásáról nem a lehető legrövidebb időn belül, hanem jóval később intézkedett, megsértette a Bszi. 133. § (1) bekezdésében írtakat. *[1. számú jelentés 21-25. oldala]*

Az OBTH fentiek miatt **2018. május 2. napján az OBH elnöke felé jelzéssel élt, és felhívta figyelmét a bírói, bírósági vezetői álláspályázatok és kirendelések során a sarkalatos törvényben foglaltak jövőbeni maradéktalan betartására.**

2.2. A 2018. május 16-án az OBH elnöke felé tett jelzés:

Az OBH elnöke 2018. április 27. napján arról tájékoztatta az OBTH-t, hogy a továbbiakban nem tekinti működőképesnek a testületet, és visszavonta korábban személyi ügyben megtett előterjesztését.

Az OBTH 2018. május 16-án jelzéssel élt az OBH elnöke felé, és felhívta figyelmét arra, hogy az OBTH felé fennálló, sarkalatos törvényben előírt kötelezettségeinek – jogi álláspontjától függetlenül – tegyen eleget, és a szükséges előterjesztéseket tegye meg. Az OBTH rámutatott, hogy ellentétes a jogállami elvekkel, ha a felügyelt személy egyoldalúan működőképesnek nyilvánítja és tekinti az őt felügyelő közjogi testületet, és arra is felhívta a figyelmét,

hogy törvényi kötelezettségeinek elmulasztása a tisztségtől való megfosztásának kezdeményezését teheti szükségessé.

A felhívás ellenére az OBH elnöke 2018. április 27. óta egyetlen előterjesztést sem tett az OBT felé, ülésein egyetlen alkalommal sem jelent meg, kommunikációjában illegitimnek, nem törvényesen működőnek nevezte az őt ellenőrizni hivatott testületet, ezen kijelentését több alkalommal megismételte levelezéseiben, a bíróságok központi honlapján és a sajtóban tett nyilatkozataiban.

2.3. A 2018. május 3. és 2019. február 5. közötti időszak:

Az OBT 2018. október 3. napján újabb bizottságot hozott létre az OBH elnökének a bírói és vezetői pályázatok elbírálása tekintetében folytatott gyakorlatának utánkövetése és az OBT irányába fennálló kötelezettségek teljesítésének vizsgálatára. A bizottságnak kettős feladata volt: elsősorban annak a vizsgálata, hogy változtatott-e az OBH elnöke a korábbi jelzésekkel érintett nem törvényes eredménytelenné nyilvánítási, kirendelési és vezetői megbízási gyakorlatán, másodsorban pedig, eleget tett-e az OBT felé fennálló törvényi kötelezettségeinek, megválaszolta-e érdemben az OBT felhívásait, megadta-e az OBT részére a felügyeleti tevékenység gyakorlásához szükséges tájékoztatásokat.

A bizottság a vizsgálatot lefolytatta, a vizsgálati jelentést az OBT a 2019. február 6-ai ülésén elfogadta. *(a továbbiakban: 2. számú jelentés)*

Tekintettel arra, hogy OBH elnöke 2019. február 4. napján jelezte az OBT elnökének, hogy az ülést megelőzően megküldött jelentés-tervezetre érdemi észrevételeket kíván tenni, az OBT erre neki – a jelentés elfogadásával egyidejűleg – **2019. február 22. napjáig póthatáridőt biztosított, egyúttal arra is felhívta az OBH elnökét, hogy ugyanezen határidőig az alábbi azonnali intézkedést igénylő kérdésekben küldje meg előterjesztéseit:**

- továbbítsa a szolgálati bírák kinevezéséhez szükséges okiratokat, és
- tegye meg kezdeményezését az OBT által a bírácoknak és igazságügyi alkalmazottaknak adományozható címek, kitüntetések és díjak vonatkozásában.

Az OBT azt is kilátásba helyezte, hogy amennyiben a fenti határidőn belül érdemi észrevétel nem érkezik, az azonnali intézkedést igénylő előterjesztéseket az OBH elnöke nem teszi meg, az OBT a rendelkezésére álló adatok alapján fog dönteni a jelentésben tett megállapítások következményeiről, és megteszi a szükséges intézkedéseket.

Az OBH elnöke 2019. február 20-án utólagos irattanulmányozásra biztosított lehetőséget, erre tekintettel az OBT a 2019. március 6-i ülésén a 13/2019. (III.6.) számú OBT határozattal és a 14/2019. (III.6.) számú OBT határozattal kiegészítette a 2. számú jelentést, egyben vizsgálatának értékelési körébe vonta a 2019. február 5-ig tartó időszakot is.

Az OBT a kiegészített 2. számú jelentés alapján az OBH elnökének tevékenységét illetően az alábbi következtetéseket vonta le:

- 2.3.1. Az OBH elnöke 2019. február 20-ig folyamatosan megtagadta, hogy az OBT tagjai az OBH működését érintő iratokba betekintsenek, ezzel megakadályozta az OBT tagjai számára biztosított ellenőrzési jogosultság gyakorlását, és megszegte a Bszi. 112. § (1) bekezdés a) pontjában írtakat. *[2. számú jelentés 3., 11., 13., 28., 29., 31. oldala]*
- 2.3.2. Az OBH elnöke 2018. május 2. és 2018. december 31. között legalább 14 bírósági vezetői pályázatot nyilvánított olyan módon eredménytelenné, hogy az indokolás továbbra sem része a határozatoknak, azonban az OBH elnöke 11 esetben a véleményező testületek felé „tájékoztatás” elnevezésű okiratban számot adott a döntése indokairól. Aggályos, hogy a határozatok keltezése és a határozat számában feltüntetett dátum – egyes esetekben – nem mutatott egyezőséget, illetőleg a tájékoztatók ügyviteli iktatása is részben utólagosan történt meg. Ezek időszerű teljesítése ekként nem követhető, nem igazolható, és kétségeket vet fel. Kilenc vezetői pályázat esetében az OBH elnöke „az OBT törvényes működésének hiányára” hivatkozott, amely nem fogadható el törvényes indokként. Az OBT törvényes működésének hiányára történő hivatkozás egyoldalú jogértelmezésen alapul, amelyből az OBH elnöke nem vonhat le az OBT jogköreit elvonó önkényes jogi következtetéseket. Három esetben az OBT nem tudott állást foglalni az eredménytelenné nyilvánítás törvényességéről, mert továbbra sem kapott lehetőséget ezen iratok megismerésére. *[2. számú jelentés 8-13. oldala és 14/2019. (III.6.) OBT határozat]*
- 2.3.3. Az OBH elnökének gyakorlatában a bírói kinevezések kapcsán pozitív és érdemi változás tapasztalható, a vizsgált időszak bírói pályázatainak eredménytelenné nyilvánításai törvényesek voltak. *[14/2019. (III.6.) OBT határozat].*
- 2.3.4. Az OBH elnöke a 2018. május 16. napján történt felhívás ellenére egyetlen személyzeti előterjesztést sem továbbított a rövidebb lemondási idő, munkavégzés alóli mentesítés, illetve a felmentési időre vonatkozó munkavégzés törvényi szabályoktól eltérő megállapítása iránt, ezzel elvonta

az OBT-nek a Bszi. 103. § (2) bekezdés k) és l) pontokban írt hatásköreit. *[2. számú jelentés 24-25. oldala]*

- 2.3.5. Az OBH elnöke az OBT 2018. október 3. napján közölt felhívása ellenére nem vizsgálta ki a Szegedi Törvényszék elnökének azon igazgatási döntését, amellyel a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság elnökévé – az OBT hozzájárulását ki nem kérve – olyan pályázót nevezett ki, aki a tisztséget korábban már két alkalommal betöltötte, megsértve ezzel a Bszi. 127. § (4) bekezdésében foglaltakat. *[2. számú jelentés 17-18. oldala]*
- 2.3.6. Az OBH elnöke – az OBT 2018. július 9-én tett jelzése ellenére – elmulasztott megfelelő tájékoztatást adni az általa kinevezett bírósági vezetők vizsgálatának 2017. és 2018. évben történt lefolytatásáról, továbbá az országos átlagos munkateher 2018. évi megállapításáról, valamint nem megfelelően teljesítette a bírói és bírósági vezetői pályázatok elbírálásának 2017-ben folytatott gyakorlatáról szóló beszámolóját, ezzel megszegte a Bszi. 76. § (4) bekezdés e) pontjában, valamint (6) bekezdés c) pontjában és 103. § (3) bekezdés f) pontjában foglaltakat. *[2. számú jelentés 29. oldala]*
- 2.3.7. A szolgálati bírák kinevezésére a bíróságok által előterjesztett és az OBH elnöke által összegyűjtött javaslatai alapján az OBT jogosult. Az OBH elnöke – a 2018. július 26. napján kelt felhívás ellenére – nem továbbította az OBT felé a bíróságok által szolgálati bírónak kinevezni javasolt személyek adatait tartalmazó előterjesztéseket, ezzel ellehetetlenítette az OBT Bszi. 103. § (3) bekezdés g) pontjában rögzített hatásköre gyakorlását, egyúttal megszegte a 25/2012. (XII.21.) OBH utasítás 1. § (1) bekezdésében írtakat. *[2. számú jelentés 14-16. oldala]*
- 2.3.8. Az OBH elnöke 2018. június 21. napjától 2019. február 6. napjáig összesen 11 utasítást alkotott meg és hirdetett ki, amelyeket nem küldött meg az OBT-nek véleményezésre, ezzel megsértette a Bszi. 103. § (1) bekezdés c) pontjának és a 10/2016. (X.26.) OBH utasítás 6. és 15. §-ának rendelkezéseit. Az OBH elnöke 2018. június 29-én úgy módosította a szabályozókról szóló 10/2016. (X.26.) OBH utasítást, hogy az OBT véleményének beszerzésére a jövőben a már kihirdetett utasítások esetében kerüljön sor, így a testület véleményező szerepét a jövőre nézve teljesen formálissá tette, ezzel kiüresítette az OBT sarkalatos törvényben előírt hatáskörét. *[2. számú jelentés 19-20. oldala]*
- 2.3.9. Az OBH elnöke a bíróságok 2019. évi fejezeti költségvetési javaslatát csak a javaslat előterjesztését követően tette megismerhetővé az OBT tagjai számára, míg a bíróságok költségvetésének végrehajtásáról szóló beszámolóját, és az egyéb juttatások részletes feltételeinek és mértékének

2019. évre történő meghatározására vonatkozó javaslatát egyáltalán nem terjesztette az OBT elé, költségvetési javaslatát a sarkalatos törvényben írt véleményezés és így az OBT véleményének ismertetése nélkül terjesztette a Kormány és az Országgyűlés elé. Az OBH elnöke ezzel megszegte a Bszi. 76. § (3) bekezdés a) pontjában írtakat, és elvonta az OBT-nek a Bszi. 103. § (2) bekezdés a)-c) pontjában írt hatásköreit. *[2. számú jelentés 21-23. oldala]*

- 2.3.10. Az OBH elnöke az OBH költségvetési címén belül az OBT-re vonatkozó költségvetési rész tekintetében elmulasztotta az OBT véleményének előzetes kikérését a költségvetés előterjesztésekor, később pedig elzárkózott az OBT 2019. évi költségvetéséről szóló 122/2018. (XII.05.) OBT határozattal megállapított költségvetés kapcsán szükséges együttműködési megállapodás megkötésétől. Az OBH elnöke 2018. november 20. napja óta nem utalványozta az OBT működésével kapcsolatosan felmerült költségeket (rendezvény részvételi díja, szállás, utazás, ülések költségei stb.), ezzel megszegte a Bszi. 76. § (3) bekezdés a) pontjában és a Bszi. 104. § (1) bekezdésében foglaltakat, és a sarkalatos törvény rendelkezéseivel ellentétesen ezzel is akadályozta az OBT-t alkotmányos feladatának ellátásában. *[2. számú jelentés 21-23. oldala]*
- 2.3.11. Az OBH elnöke 2018. december 6. napja óta a bíróságok központi honlapján nem tette elérhetővé az OBT 2018. decemberi ülésének összefoglalóját és a 2019. évi üléstervet sem, ezzel megszegte a Bszi. 108. § (1) bekezdésében írtakat. *[2. számú jelentés 30. oldala]*
- 2.3.12. Az OBH elnöke a 2018. május 2. és 2018. december 31. közötti időszakban összesen tizenegy esetben egyáltalán nem, három esetben nem megfelelően, egy esetben pedig késve teljesítette az OBT-nek a hozzá intézett megkereséseit, felhívásait. *[2. számú jelentés 26-29. oldala]*
- 2.3.13. Az OBH elnöke 2019. január 7. napjával a Debreceni Ítéltábla bíróját a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának vezetésével, 2019. február 5. napjával pedig a Fővárosi Ítéltábla tanácselnökét a Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégiumának vezetésével bízta meg pályázat nélkül egy évre olyan módon, hogy ezen időszakra áthelyezte őket egyik bíróságról a másikkra a vezetői feladat ellátására. Határozatában a Bszi. olyan szakaszára hivatkozva, amely kizárólag a vezetői álláshely pályázat útján történő elbírálásáról, azaz a pályázó vezetői kinevezéséről és erre tekintettel való áthelyezéséről szól. Időszakos áthelyezést a sarkalatos törvény nem ismer, áthelyezésre eleve csak nyertes pályázatot követően van lehetőség. Az OBH elnökének ezen intézkedése a bírókirendelés garanciális szabályának megkerülését célozta. Az OBH elnöke ezzel – ténylegesen – figyelmen kívül

hagyta az OBT-nek 2018. május 2. napján a kirendelések törvényessége tárgyában tett jelzését. [13/2019. (III.6.) számú OBT határozat]

Az OBH elnöke az OBT 2. számú jelentésére sem az OBT által adott (2019. február 22.), sem a saját maga által kért határidőben (2019. március 20.) nem tett érdemi észrevételt.

A jelentés összefoglalóan úgy értékelte, hogy a fenti törvénysértések eredményeképpen az OBT nem tudja megfelelően ellátni az Alaptörvényben írt felügyeleti feladatát, **az OBH elnöke egyes feladatköreit jogállami kontroll nélkül, továbbra is rendeltetésükkel ellentétesen gyakorolja, egyes intézkedéseivel sérti az állampolgárok törvényes bíróhoz való jogát.** A törvénysértések következményei közül kiemelendő, hogy részben a véleményező testületek támogatása ellenére eredménytelenné nyilvánított bírósági vezetői álláspályázatok nagy száma, részben pedig a vonatkozó eljárési határidők megsértésével késve kiírt és elbírált bírósági vezetői álláspályázatok miatt az OBH elnökének kinevezési jogkörébe tartozó számos vezetői álláshely – több ítélőtáblai elnöki, elnökhelyettesi, kollégiumvezetői, és törvényszéki elnöki, elnökhelyettesi és kollégiumvezetői tisztség – a 2019. január 1-jei állapot szerint és jelenleg sincs kinevezés útján betöltve. [2. számú jelentés 13. oldala]

2.4. A 2019. február 5. utáni időszak:

Az OBH elnöke a 2. számú jelentés elkészítését és a jelentés kiegészítésekor vizsgált időszak utolsó napját (2019. február 5.) követően **további olyan intézkedéseket hozott, illetve olyan mulasztások terhelik, amelyekkel figyelmen kívül hagyja az OBT korábban tett törvényességi jelzéseit:**

- 2.4.1. Miután az OBH elnöke 2019. január 25. napján ismételten megtagadta, hogy az OBT tagjai a központi igazgatást érintő egyes bírósági iratokat megtekintsék, illetőleg egyes intézkedésekről tájékoztatást kapjanak, 2019. február 20. napjára mégis iratbetekintést „engedélyezett” az eredménytelenné nyilvánított bírósági vezetői és bírói pályázatok tárgyában oly módon, hogy az ennek lehetőségét 2019. január 30-án napján hozta az OBT tudomására, és arra időkeretet állapított meg. Az OBT tagjai az iratokat nem teljes egészében kapták meg, így az OBT három vezetői pályázat esetében továbbra sem tudott megállapítást tenni.
- 2.4.2. Az OBH elnöke további két esetben biztosított iratbetekintést az OBT tagjai számára oly módon, hogy – az időben bejelentett igény ellenére – arról az irattanulmányozás előtti utolsó munkanapon tájékoztatta az OBT-t, és szűk, másfél órás időkeretet határozott meg az irattanulmányozásra: a Juhász

Andor-díjakra tett bírósági javaslatokra 2019. március 14-én engedélyezett iratbetekintést 2019. március 18. napjára 14 órától 15 óra 30 percig terjedő időben, a bírák összeférhetetlenségét vizsgáló OBT-bizottságnak pedig 2019. március 26-án engedélyezett iratbetekintést másnapra, azaz 2019. március 27. napjára 14 órától 15 óra 30 percig terjedő időben. A szolgálati bírókkal kapcsolatos iratbetekintést az OBH elnöke második felszólításra sem tette lehetővé.

2.4.3. Az OBH elnöke a bíróságok központi honlapján nem tette elérhetővé az OBT 2019. februári, márciusi és áprilisi ülésének összefoglalóját sem, és továbbra sem tette elérhetővé a 2019. évi üléstervet, ezzel megszegte a Bszi. 108. § (1) bekezdésében írtakat.

2.4.4. Az OBH elnöke a 2.3.13. pontban írt törvénysértő ideiglenes áthelyezések miatt az OBT által 2019. március 6-án tett törvényességi jelzései ellenére – amelyekben az OBT a törvénysértő helyzet megszüntetésére is felszólította – semmilyen intézkedést nem tett, az OBT jelzésére nem reagált.

2.4.5. Az OBH elnöke – az OBT 2019. február 6-i felhívása ellenére – nem továbbította a szolgálati bírák kinevezéséhez szükséges okiratokat és nem tette meg előterjesztését az OBT által a bíráknak és igazságügyi alkalmazottaknak adományozható címek, kitüntetések és díjak vonatkozásában, annak ellenére, hogy az OBT tagjai az irattanulmányozás során meggyőződtek arról, hogy a törvényszékek és ítélőtáblák elnökei javaslataikat az OBH elnökének megküldték.

2.4.6. Az OBH elnöke az OBT felé 2019. február 4-én tett szándéknyilatkozata ellenére nem tett észrevételeket a 2. számú jelentésben foglaltakra.

2.4.7. Az OBH elnöke – az OBT 2019. április 6-ai felhívása ellenére – nem tett intézkedéseket a póttagválasztó küldöttértekezlet újbóli összehívására.

Kronológiailag ide tartozik, hogy az alapvető jogok biztosa 2019. március 18-án az Alaptörvény 25. cikk (5) és (6) bekezdésének értelmezését indítványozta az Alkotmánybíróságnál az Országos Bírói Tanács működését érintő „alkotmányjogi probléma” megoldása érdekében. Az indítvány értelemszerűen nem függesztette fel az OBT működését, és más értelemben sem teremtett függő helyzetet a közjogi rendszerben.

3. TÖRVÉNYI KÖTELEZETTSÉGEK 90 NAPON TÚLI NEM TELJESÍTÉSE

Az OBH elnöke az 1. és 2. számú jelentésekben részletezett magatartásával jogszabályokon alapuló kötelezettségeit jelen határozat meghozatalának napjáig

nem teljesítette. Az említettek közül az alábbi **törvényi kötelezettségek nem teljesítése volt 90 napon túli**, ezen kötelezettségek teljesítésében az OBH elnökét 2019. február 7. napnál régebb óta terheli mulasztás

- a 2019. február 7. napját megelőzően elbírált bírói és bírósági vezetői pályázatok törvénysértő módon, indokolás nélkül, illetőleg nem megfelelő indokolással való eredménytelenné nyilvánítása (2.1.1., 2.1.2., 2.3.2.);
- 2018. május 25. napján, majd további esetekben az OBT tagjait megillető iratbetekintési jog teljesítésének megtagadása, illetve az iratbetekintési jog nem megfelelő teljesítése (2.3.1., 2.4.1., 2.4.2.);
- bírák szolgálati jogviszonyával kapcsolatos személyzeti előterjesztések továbbításának elmulasztása a 2018. május 16. napján tett jelzés ellenére (2.3.4.);
- a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság elnökének OBT hozzájárulás nélküli ismételt kinevezésével kapcsolatos intézkedés elmulasztása a 2018. október 3. napján tett jelzés ellenére (2.3.5.);
- az OBH elnökének kinevezési jogkörébe tartozó bírósági vezetők vizsgálatának lefolytatásával, az országos átlagos munkateher megállapításával, valamint a bírói és bírósági vezetői pályázatok elbírálásának 2017-ben folytatott gyakorlatával kapcsolatos adatok szolgáltatásának elmulasztása az OBT 2018. július 9. napján tett jelzése ellenére (2.3.6.);
- a szolgálati bírák kinevezésére vonatkozó javaslattétel elmulasztása a 2018. július 26. napján erre vonatkozó felhívás ellenére (2.3.7.);
- hat OBH utasítás véleményezésére vonatkozó előterjesztés elmulasztása és az OBT véleményének bevétele nélkül történő kihirdetése 2018. június 21. napjától (2.3.8.);
- a bíróságok költségvetésének végrehajtásáról szóló beszámolója, és az egyéb juttatásokkal kapcsolatos javaslata OBT elé terjesztésének elmulasztása, az OBT véleményének ismertetése nélkül a Kormány és az Országgyűlés elé terjesztése (2.3.9.);
- az OBT költségvetése aláírásának megtagadása (2.3.10.);
- az OBT üléstervének és összefoglalóinak a központi bírósági honlapon történő közzétételének elmulasztása (2.3.11.);
- az OBT megkereséseinek és felhívásainak nem, nem megfelelően vagy késve teljesítése, továbbá az ezen időszak alatt tett törvényességi jelzések és felhívások válasz nélkül és figyelmen kívül hagyása (2.3.12., 2.4.5.).

Mindezekon túlmenően a Bszi. 76. § (8) bekezdés a) pontja szerint az OBH elnöke a tájékoztatással kapcsolatos feladatkörében félévente tájékoztatja tevékenységéről az OBT-t. Ennek az OBH elnöke 2018-ban és 2019-ben mindez idáig egyetlen alkalommal sem tett eleget, azaz a testületnek a jogszabály szerinti tájékoztatást nem adta meg, így ezen kötelezettségének elmulasztása is 90 napon túli.

Ugyancsak 90 napon túl nem tett eleget az OBH elnöke azon kötelezettségének, hogy ismételten megszervezze az OBT póttagjainak megválasztását az eredménytelenül zárult 2018. október 8-i küldöttértekezlet óta.

Egyes további törvényességi jelzések, kiemelten a 2.4.4. pontban írtak nem teljesítése – az OBT jelzésének közlésétől számítva – még nem érték el a 90 napot, ugyanakkor a törvénysértő helyzet megteremtése már azokban az esetekben is 90 napnál régebben történt.

4. A KÖTELEZETTSÉGSZEGÉSEK FELRÓHATÓSÁGA

Az OBH elnöke jogszabályból eredő feladatainak teljesítése során – a fent részletezettek szerint – nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. E körben különös jelentőséggel bír, hogy annak ellenére sem igazította gyakorlatát a sarkalatos törvény rendelkezéseihez, hogy **az OBT 2019. március 6. napjáig összesen nyolc alkalommal élt törvényességi jelzéssel felé.** Ezek időrendben a következő voltak:

- 2018. május 2. napján a bírói és bírósági vezetői pályázatok eredménytelenné nyilvánítása és a törvénysértő kirendelések miatt,
- 2018. május 16. napján az OBT irányába fennálló törvényi kötelezettségeinek teljesítése miatt: előterjesztések megtétele, felhívások megválaszolása, és az OBT által kért tájékoztatás megadása érdekében;
- 2018. július 9. napján a kinevezési jogkörébe tartozó bírósági vezetői vizsgálatok nem törvényi előírásoknak megfelelő lefolytatása, az országos átlagos munkateher megállapításának elmulasztása és a bírói és bírósági vezetői pályázatok elbírálásának gyakorlata tekintetében adott hiányos tájékoztatás miatt;
- 2018. október 3. napján a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság elnökének hozzájárulás nélküli kinevezése miatt;
- 2018. november 7. napján az irattanulmányozás megtagadása miatt;

- 2018. december 5. napján az éves beszámoló és a bíróságok költségvetése végrehajtásának beszámolójával kapcsolatos törvényi kötelezettség megsértése miatt;
- 2019. február 6. napján a szolgálati bírák kinevezéséhez szükséges okiratok megküldésének és az OBT által a bírácoknak és igazságügyi alkalmazottaknak adományozható címek, kitüntetések és díjak előterjesztésének elmaradása miatt;
- 2019. március 6. napján a bírósági vezetői feladatokkal megbízott bírák ideiglenes áthelyezése miatt.

Noha a fenti jelzések egyértelműen kijelölték, milyen kötelezettségeket milyen módon kell az OBH elnökének teljesítenie, gyakorlatán láthatóan nem változtatott, sőt, tudatosan figyelmen kívül hagyta az őt felügyelő OBT felhívásait. Miután az OBH elnöke hónapokon keresztül sorozatosan megtagadta a Bszi. 112. § (1) bekezdésének a) pontjában írt, OBT tagokat megillető iratbetekintési jog biztosítását, gyakorlatán 2019. február 20. napjától mindössze annyiban változtatott, hogy az OBT felügyeleti szerepéhez méltatlan módon, csak részben, szűk időkeretet szabva és hiányosan biztosította azt.

E tekintetben az OBH elnöke – felügyelt személyként – az adott helyzetben akkor járt volna el tőle elvárható módon, ha az OBT-nek megküldött megfelelő tartalmú tájékoztatással vagy az OBT üléseken való jelenléttel, illetve az iratbetekintés megfelelő időben és terjedelemben való lehetővé tételével elegendő és teljes információt szolgáltat, tevékenységéről a törvényben előírt időközönként beszámol, a jelzésekben és felhívásokban foglaltaknak megfelelően jár el, eleget tesz együttműködési kötelezettségének és valós jogkövető szándékkal változtat törvénysértő gyakorlatán. Ezek nemcsak a felügyeleti jogviszonyból, hanem tételes jogi normákból fakadó kötelezettségei voltak, melyeknek többszöri felhívás ellenére szándékosan nem tett eleget.

Az OBH elnökének az **OBT működőképességének hiányára hivatkozó álláspontja nem fogadható el a felróhatóság alóli kimentéseként**, mivel önkényesen és egyoldalúan minősítette a testület működését törvénysértőnek, miközben ráadásul általa is tudottan az igazságszolgáltatás többi közjogi szereplője közül senki más nem osztotta jogi érvelését. Az OBH elnökének semmilyen felhatalmazása nincs az őt felügyelő közjogi testület működését illegitimnek minősíteni, e körben az OBT többször is hangsúlyozta felé, hogy a testületet mindaddig törvényesen működőnek kell tekintenie, amíg az erre hivatott bírói fórum (Alkotmánybíróság) ennek ellenkezőjét esetleg nem állapítja meg. Ugyanezen az alapon ismerte el mindvégig törvényesnek az OBT működését

a Magyar Kormányt képviselő igazságügyi miniszter is. Ebből adódóan az OBH elnöke nem mentesülhet a törvényi kötelezettségei alól pusztán arra hivatkozással, hogy véleménye szerint az őt ellenőrző szerv működésképtelen és határozatai nem bírnak kötőerővel, de még azzal sem, hogy a kérdésben alkotmánybíróvási eljárás van folyamatban.

Az OBT póttagválasztó értekezletét az OBH elnöke a tagok és póttagok 2018. tavaszi lemondását követően csak 2018. október 8. napjára hívta össze annak ellenére, hogy a küldöttválasztó összbírói értekezletek 2018. július 1-ig lezajlottak, majd 2018. október 8. napja óta – amikor a póttagválasztás eredménytelenül zárult – az OBH elnöke semmilyen intézkedést nem tett az ismételt póttagválasztás érdekében. **Az OBH elnöke tehát saját felróható mulasztásának eredményére is hivatkozik akkor, amikor az OBT működésének törvényességét egyoldalúan vitatja.**

5. MÉLTATLANSÁG

Az OBH elnöke a kontrollált hatalomgyakorlás és a közjogi szereplők között a jogállamban megkövetelt alapvető együttműködési kötelezettség elvét megfogalmazó jogalkotói szándékkal szembe helyezkedve számos intézkedésével és mulasztásával igazolta, hogy **tudatosan kívánja elkerülni tevékenysége ellenőrzését, és próbálja megakadályozni az OBT erre irányuló törekvéseit. Az OBH elnöke az OBT-t „nem létezőnek” tekintve, saját hatásköreit 2018. május 2. óta alkotmányos kontroll nélkül gyakorolja,** és nem hajlandó az OBT-vel mint őt ellenőrző testülettel való érdemi együttműködésre.

Mindezen magatartása elfogadhatatlan, mert az igazságszolgáltatás az Alaptörvény és a sarkalatos törvények értelmében nem működhet belső, önigazgatási kontroll nélkül, amelynek megtestesítője a központi igazgatás szintjén az OBT. Az OBH elnökének magatartása a központi igazgatás rendeltetésszerű működését ellehetetlenítette, amit a 2. számú jelentés számos tényszerű példával mutat be.

A kiegészített 2. számú jelentés ténymegállapításaiból az is kitűnik, hogy **az OBH elnökének bírósági vezetői kinevezési gyakorlata** – amely kérdésekben az OBT-nek fontos döntési és felügyeleti jogkörei vannak – **továbbra sem átlátható, nem ellenőrizhető, a sarkalatos törvény előírásainak nem megfelelő.** Számos ítélőtáblai és törvényszéki elnöki, elnökhelyettesi és kollégiumvezetői állás nincs kinevezéssel betöltve. Az OBH elnöke ezen betöltetlen vezetői pozíciókat jelentős részben időleges megbízással töltötte be, amivel a kivételesnek szánt megbízotti vezetést több jelentős bíróságon főszabállyá tette. Magyarország legnagyobb

bírósága, a Fővárosi Törvényszék több mint két éve kinevezett büntető kollégiumvezető és több mint egy éve kinevezett elnök nélkül működik, noha mindkét vezetői álláshelyre több olyan pályázat érkezett, ahol a pályázók a véleményező bírói testületek támogatását megkapták. A központi régió másik nagy bírósága, a Budapest Környéki Törvényszék szintén több kinevezett vezető nélkül működik, a vezetői pályázatok átláthatatlan eredménytelenné nyilvánítása több ítélőtáblát és vidéki törvényszéket is érintett. Mindebből megállapítható, hogy az OBH elnöke a megbízások által, egyoldalú döntésével olyan személyeket kívánt bírósági vezetői pozícióba helyezni, akikről a bírói testületek nem nyilváníthatnak véleményt.

Az OBT mindezek alapján – figyelemmel a 2. számú jelentésben részletesen kifejtett valamennyi körülményre, továbbá a méltatlanság értékelésének kialakult bírói gyakorlatára (EBH2018.M.2., 31/2016. számú munkaügyi elvi határozat) – megállapította, hogy **dr. Handó Tünde magatartása és mulasztásai, a bírósági igazgatásban kizárólagos, kontroll nélküli hatalomra törekvése miatt tisztségére méltatlanná vált, így tisztségétől való megfosztásának indítványozása ezen okból is indokolt.**

Az ismertettett történésekből kitűnik, hogy az OBH elnöke egyes törvénysértésein esetenként változtat (bírói pályázat törvénysértő eredménytelenné nyilvánítása 2018. május 2. napját követően már nem fordult elő), részben változtat (pl. iratbetekintés teljes megtagadása helyett annak korlátozott teljesítését biztosítja), illetve egyes törvénysértő gyakorlatok helyett más, ugyancsak nem törvényes gyakorlatokat alakít ki (pl. törvénysértő kirendelések helyett a kirendelés jogintézményének kijátszása szintén törvénysértő „ideiglenes áthelyezéssel”). Ezzel alkalmanként látszólag reagál egyes törvényességi felügyeleti megállapításokra, azonban magatartásának következménye és célja ugyanaz: a kontroll nélküli hatalomgyakorlás, ami egy jogállamban megengedhetetlen az igazságszolgáltatás területén, és a sarkalatos törvények szövegével, valamint szellemével is ellentétes.

Az OBH elnökének többször jelzett és érdemi válasz nélkül maradt törvénysértései az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom veszélyeztetésére is alkalmasak. A bírósági szervezetnek – kiváltképp az ítélkező bírácoknak – az elmúlt hét évben elért teljesítménye és a központi igazgatás több tekintetben is kiváló eredményei nem ellensúlyozhatják az OBH elnökének tisztségéhez méltatlan magatartását, mivel ezek törvényességi, nem pedig hatékonysági kérdések.

6. AZ ORSZÁGGYŰLÉSHEZ FORDULÁS SZÜKSÉGESSÉGE

Az OBT a letéteményese és ezáltal felelőse is a rendes bíróságokat érintő központi igazgatás felügyeletének. Az OBT-nek a Bszi. 103. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jelzés megtételén kívül egyetlen eszköze a tisztségtől való megfosztás indítványozása. Más jogi eszköze az igazságszolgáltatás törvényes működésének helyreállítására nincs.

Az OBT **összesen nyolc alkalommal élt jelzéssel** az OBH elnöke felé, illetve 2018. május 16-án és 2019. február 6-án a törvénysértések lehetséges közjogi következményeire is egyértelműen felhívta a figyelmét.

Az OBT 2018 júniusában **a Kúria elnökének és a MABIE elnökének közvetítését kérte** annak érdekében, hogy az OBH elnöke az OBT törvényessége hiányára hivatkozással ne törölje a Bíróságok Napja több évtizedes hagyományt jelentő központi ünnepségét; eredménytelenül.

Az OBT 2018 szeptemberében **jogalkotási javaslattal élt** az igazságügyért felelős miniszter felé – a törvénynek megfelelően az OBH elnökén keresztül – a feltárt törvénysértő gyakorlat jogszabály-módosítással történő kiküszöbölése érdekében; eredménytelenül.

2018 októberében az OBT elnöke **levélben kérte a köztársasági elnök közbenjárását** a bírósági szervezet központi igazgatása törvényes működésének helyreállításához. Válaszlevelében a Köztársasági Elnöki Hivatal jelezte, hogy a köztársasági elnöknek nincs normatív lehetősége közreműködni, azonban a Bszi. megfelelően rendelkezik az OBH elnöke és az OBT közötti együttműködésről.

Ahogy a törvényességi jelzések, úgy az egyéb megkeresések is eredménytelenek voltak. Az OBH elnöke jelenleg is vitatja az OBT működésének törvényességét, és az őt ellenőrző testület irányában fennálló kötelezettségeit. Az OBT – három hónappal a 2. számú jelentés elfogadását és a közjogi következmények újabb kilátásba helyezését követően, az érdemi észrevételekre adott határidő eredménytelen letelte után – elkerülhetetlennek tartja a Bszi. 74. §-ában írt „végső eszköz” igénybevételét.

Az Országgyűléshez fordulás jelen helyzetben a törvénysértések számával és súlyosságával arányos, egyúttal illeszkedik a méltatlanság fokához is. Az OBT-nek nem maradt további eszköze annak elérésére, hogy az igazságszolgáltatás központi igazgatása a jogalkotó eredeti szándéka szerint, annak megfelelően, jogállami keretek között működjön.

Az OBT álláspontja szerint a sarkalatos törvény rendelkezése a feltételek fennállása esetén az Országgyűléshez fordulást egyúttal kötelességgé is teszi, hiszen ha a kötelezettségszegések, valamint az OBH elnökének méltatlansága megállapítható, azonban az OBT a törvényi jogkövetkezmenyt nem alkalmazná, akkor felügyeleti szervként maga is felelőssé válna a törvénysértésekért, mulasztásokért és szabálytalanságokért, valamint az OBH elnökének méltatlan magatartásából fakadóan kialakult helyzetért.

A határozatban foglalt kötelezettségszegések megállapításának részletes indokait, a méltatlanná válás folyamatának bemutatását, továbbá az okok részletes kifejtését a határozat mellékletét képező 2018. április 23. napján kelt és 2018. május 2-án elfogadott bizottsági jelentés (1. számú jelentés) és a 2019. január 28-án kelt, 2019. február 5-én elfogadott és 2019. március 6-án kiegészített bizottsági jelentés (kiegészített 2. számú jelentés), továbbá az azokhoz csatolt dokumentumok tartalmazzák.

Budapest, 2019. május 8.

Dr. Fatalin Judit
az Országos Bírói Tanács elnöke